

Hälsoinformatörer med uppdrag att nå ut med kulturanpassad hälsoinformation

Arja Leppänen, projektledare
Välfärd och folkhälsa/Hållbar regional utveckling

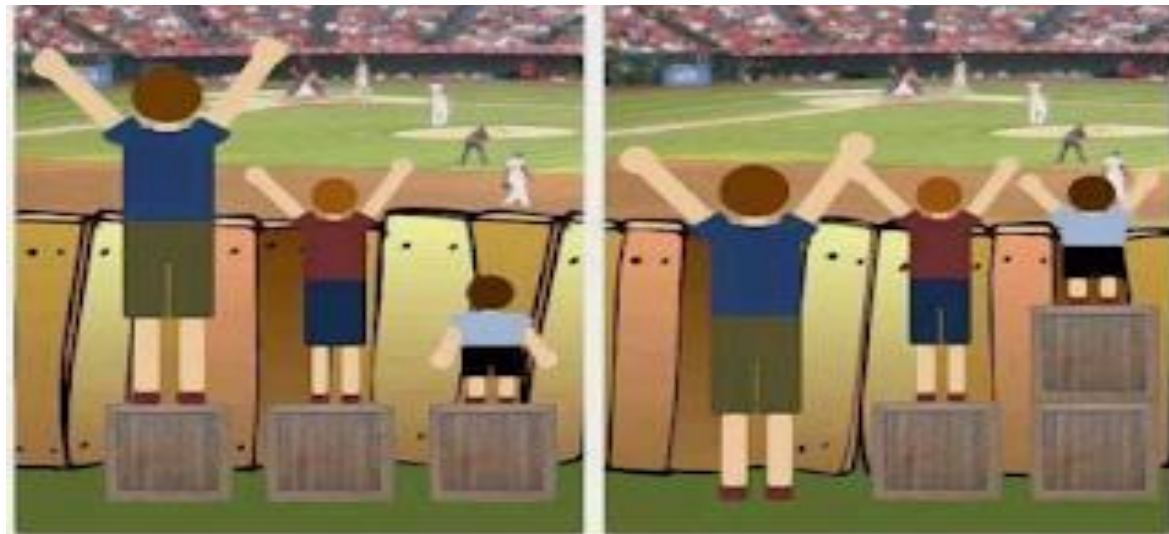
Jämlik hälsa

- **Folkhälsopolitiken i Sverige utgår från det övergripande målet om att skapa samhällseliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation**

Jämlik hälsa på individens nivå

”Gör jämlikt – gör skillnad” - innebär att inte fokusera på lika till alla, utan på att göra skillnad, och för att uppnå en god och jämlik hälsa krävs att människor ges likvärdiga villkor och förutsättningar.

Exempel på ojämlikheter:

➤ **Levnadsvanor**

- Personer med längre utbildning **äter mer hälsosamt** än personer med kortare utbildning.
- De med eftergymnasial utbildning är mer **fysiskt aktiva** jämfört med dem som har gymnasial eller förgymnasial utbildning, för både kvinnor och män.

➤ **Bättre överlevnad med eftergymnasial utbildning oavsett cancerform**

➤ **Socioekonomiska skillnader**

- Högre insjuknande bland personer med lägre utbildningsnivå för **tjock- och ändtarmscancer, lungcancer, etc.**
- Skillnaden i **5-årsöverlevnad efter en cancerdiagnos**, mellan patienter i den högsta respektive lägsta socioekonomiska gruppen i Sverige är över 10 procent.

➤ **Hörsamhet för kallelse till screening**

Livsstilsfaktorer som påverkar hälsan enligt WHO

- Tobak
- Alkohol
- Kost
- Övervikt
- Inaktivitet

Minst 40 % av cancer och 80 procent av all krans-kärlsjukdom och stroke kan förebyggas

Goda vanor för ett friskare liv

- Pilotprojekt, hösten 2015 – våren 2016 i samarbete med Botkyrka kommun (160 nationaliteter och 100 språk)
- år 2020: Implementerat i Region Stockholm Gotland (utbildat ca. 250 hälsoinformatörer)
- Region Sörmland: implementering pågår, 42 utbildade hälsoinformatörer
- Flera regioner intresserade

➤ Mål och syfte

- Ökad kunskap om levnadsvanor i en mångkulturell population
- Ökat deltagande i cancerscreening

Hälsoinformatör

Hälsoinformatörer

- Vem
 - Olika kulturell bakgrund och alla åldrar
 - Flerspråkiga
 - Medlem i aktiv förening/nätverk/moské/kyrka/ungdomsklubb
- Varför
 - Bor och känner området/kommunen
 - Kan informera på sitt eget språk i närmiljö och föreningar
 - När fram med information och dialog där vi annars har svårt att skapa kontakt
- Uppgift
 - Sprida enkel kunskap om levnadsvanor och cancer screening
- Utbildning
 - **Grundutbildning, temautbildning** inom levnadsvanor, screening, cancerprevention, metodiska samtal, patienträttigheter, rökning/tobak, kost, etc.

REGION
SÖRMLAND

Informationsmaterial översatt till olika språk

Rök inte och undvik
tobak

Njut av solen, men
bränn dig inte

Ha en hälsosam
kroppsvikt

Var fysiskt aktiv

Ät hälsosam och
 varierad mat

Undvik alkohol
i alla former

Gå på screening när
du kallas!

- Tarmcancer
(män och kvinnor)
- Bröstcancer och livmoder-
halscancer (kvinnor)

Vaccinera dig mot
HPV
(gäller flickor)

Gå på screening när du kallas!

Cellprovtagning

Screeningprogram	Del av befolkningen
Livmoderhalscancer, screening med cytologi och HPV-test	Kvinnor 23-64 år

Mammografi

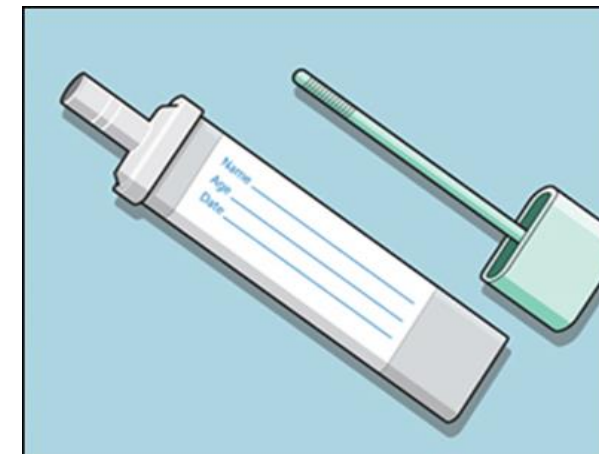
Screeningprogram	Del av befolkningen
Bröstcancer, screening med mammografi	Kvinnor 40-74 år

Kvinnor med utomnordisk bakgrund uteblir dubbelt så ofta från mammografiscreening som svenskfödda kvinnor

Tjock och ändtarmscancer screening

Screeningprogram	Del av befolkningen
Tjock- och ändtarmscancer, screening med test av blod i avföringen	Män och kvinnor 60-74 år (60-69 i Stockholm)

Exempel på aktiviteter

Språkfika med hälso-tema

Träffas i social samvaro på olika platser i kommunen och pratar på lätt svenska och andra språk om olika teman som berör hälsa.

- Informationsträffar
- Föreningar, kyrka, moské, ungdomsklubb
- Skolor, Öppna Förskolan
- Bibliotek
- SFI
- Kulturföreningar, ungdomsklubbar, Idrottsföreningar
- Kvinnogrupper
- Föreläsningar
- Flyersutdelning
- Deltar på kommunala aktiviteter VC, MVC, BVC

Dela ut
information i
centrum, torg,
andra platser,,,

Föreläsningar med
personal från
Region Sörmland
och kommun

Uppdrag under Corona-pandemin

Ta hand om dig och andra!

Tvätta händerna och nys i armvecket

Om jag behöver hjälp?

Om du har frågor om coronaviruset (covid-19) kan du ringa 113 13.

Om du har feber, hosta, andningssvårigheter och inte klarar dig hemma, ring 1177.

1177
VÄRDGUIDEN

REGION
SÖRMLAND

REGION
SÖRMLAND

Resultat

- När fram med information och dialog där vi annars har svårighet att skapa kontakt.
- Hälsoinformatörernas lokala tillhörighet, information på modersmål och kulturkännedom är avgörande.
- Deltagare/åhörare rapporterat om livsstilsändringar
- Stort engagemang bland invånare
- Ökat deltagande i screening
- ❖ Hälsoinformatörer har fått arbete med HI-uppdraget som referens

Lyckat!!

Några framgångsfaktorer med arbetet enligt Botkyrka kommun:

Bottom-up

Botkyrkaborna som medskapare

- delaktighet och inflytande

Botkyrkabornas kompetens

- mångfalden: erfarenheter, språk, olika kön, åldrar, etniska och kulturella bakgrunder m.m.

Utformat utifrån olika gruppers behov & förutsättningar

- uppsökande – på platser där Botkyrkaborna är: föreningar, VC

Samverkande aktörer - samma målbild-

Stort engagemang:

- Botkyrkabor
och
ledning i kommun & RCC

Samverkan internt

- folkhälsa & demokrati
- kommunen som möjliggörare

Med Botkyrkaborna, inte bara för !

- medborgarens fokus

Egenmakt Empowerment

KASAM – känsla av sammanhang

- stödande relationer
- påverka eget & andras liv
- och samhällsutvecklingen

REGION
SÖRMLAND

Samarbete mellan Region Sörmland och kommuner i Sörmland

Finansiering:

Region Sörmland:

- Utbildningar
- Informationsmaterial

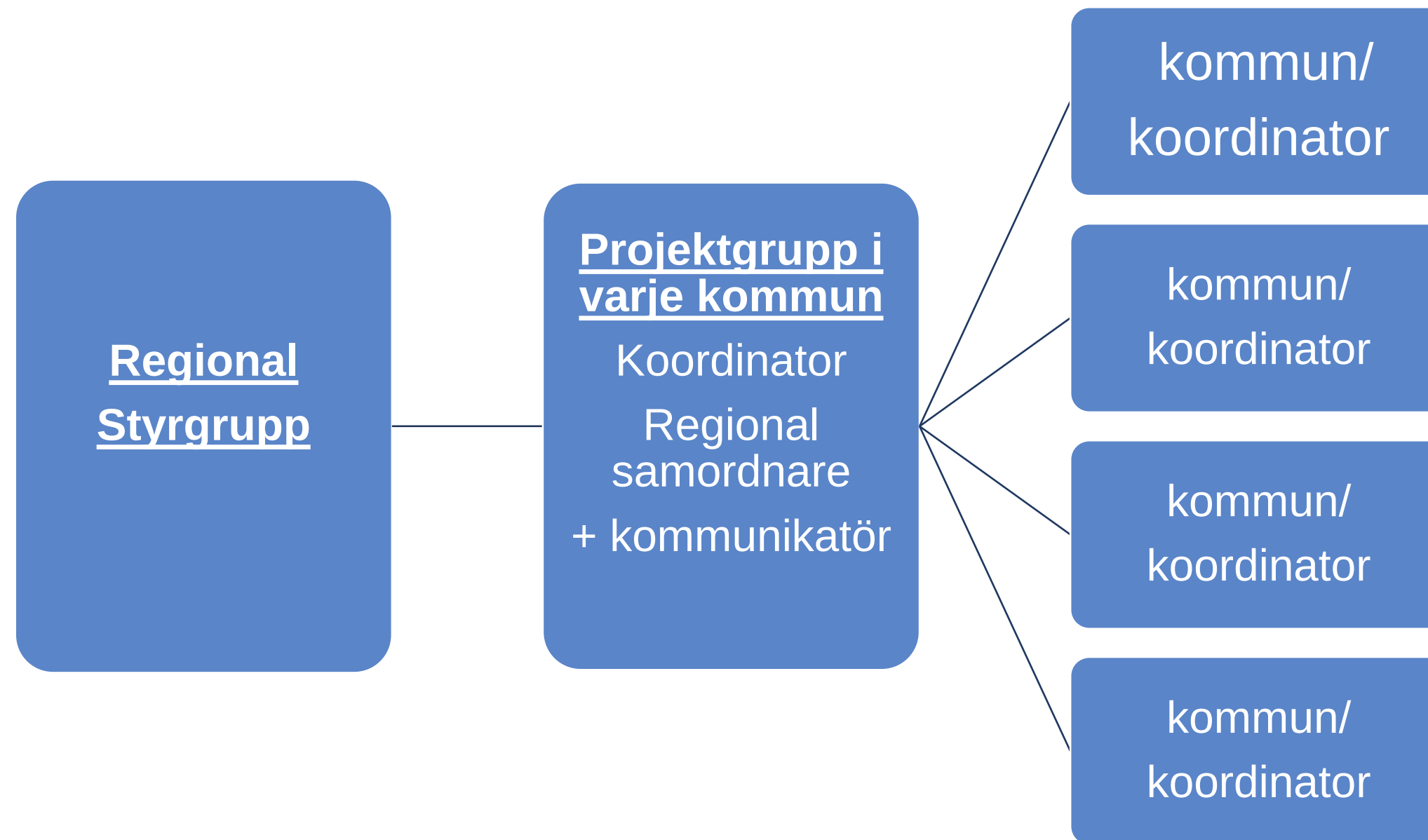
Kommun:

- 20% Koordinator
- Arvode för HI

Koordinatorsuppdrag:

- Samordnar Hälsoinformatörernas uppdrag
- Håller sig uppdaterad med aktiviteter i kommunerna

organisation

Regionalt Koordinatorsnätverk samlas 2 ggr./år

Uppföljning och utvärdering

- Samverkan med Mälardalens Högskola, Akademin för Hälsa, Vård och Välfärd.
- Uppföljning för varje kommun efter ett år.
- Punktmätningar före uppstart och ett år senare.
- Gemensamma indikatorer för alla kommuner:
 1. Deltagandet i mammografi på postnummernivå
 2. Deltagandet i cellprovtagning på postnummernivå
 3. Deltagandet i HPV-vaccination inom Elevhälsan.
 4. Antalet första kontakter med tobaksavvänjare på VC

Utmaningar / utveckling

Framgångsfaktorer

- Samarbete RCC, region och kommun
- Hälsoinformatörerna lokala tillhörighet
- Information på modersmål
- Utbildning/kunskap

Utmaningar/hinder

- Ekonomi/Finansiering
- Behålla Hälsoinformatörerna
- Utbildning/kunskapsnivå
 - Kulturell okunskap/hinder/tradition

Utveckling/Implementering

- Rekrytering av Hälsoinformatörer
 - Uppföljning/utvärdering
- Koordinerad Resursanvändning
 - Stöd och utbildning

Tack!

arjaliisahannele.leppanen@regionsormland.se